

עין משפט
נר מצוה

לח א מיי פ"ב מה'ל ברכות הל' א [נזור א"ח ס' קפטן:]

רבינו גרשום

פה אל פה אדבר בו: יום שפסקו מלכרות עצים למערכה. ולפי שעה שהיו עסוקים לכרות עצי המערכה היו מתבטלין בתלמוד תורה אבל אותו יום פסקו ועשאוהו יום טוב שמיכן ואילך היו עוסקין בתורה: חבר מגל. שהיה פוסק מגל מלכרות עצים למערכה: דמוסיף: מן הלילות על הימים ללמוד תורה: מוסיף. ימים לעולם הבא שמשם והלאה בשילה. לפי כי עמרם לא היה מעולם אלא קל"ז שנה וישראל עמדו במצרים ר"י שבט עשרה בינתי והשאר עמדו בגלותם נמצא שעמרם לא יצא ממצרים. אלא הכי מתוך שאחיה השילוני שהיה בשילה ראה את עמרם במצרים: מה להלן השילוני משפחת לוי ה"י שפקודיו מבן שלשים שנה ומעלה כשננס לעברה ולא נת במדבר וראה את עמרם במצרים: מה להלן גבי ערבי' א' ערבך חמישם שקלים וכי הכי דיותר מבן ששים לא יחוב ג' שקלים וה"נ לגבי מתי מדבר [כמון] דלא נגזרה על פחות מבן עשרים ולא אינשג למעלה משישים גמי לא אינשג: לשבטים איתפגל. שנתחלקה ל"יב חלקים: אי לקרקע גברי איתפגלג. ונתחלקה לפי האנשים שהיו בישראל כל אחד ואחד היה נוטל

א' ז"ל גבי ערבי' דכתיב ואם מנן ששים שנה ומעלה יותר מנן ששים לא יהיב ג' שקלים וכו'.

קבא:

לא היה דיבור עם משה. פה אל פה כנתחלה אזל אס הוצרכו לדיבור כגון צמעשה דקרח שהיה אחר מעשה המרגלים היה מדבר על ידי מלךך או בצאורים ותומים אי נמי לא היה מדבר עמו אלא על ידי זורך מעשה הצריך להס: **אלי היה דדיבור**. דמאי למכתב ויאמר ה' אלי דכתיב לעיל [דברים ב'] ויאמר ה' אלי אל תזר את מואב. אי נמי מדסמכו לזיהי כאשר תמו קדריש הכי ולא ממשמעומא דקרא אלא מיימורא דזיהי כאשר תמו דקרא ימירא הוא: **יום שציעל הושע בן אלה פרדסאום**. שומרים כדמניא צסדר עולם כשראה הושע בן אלה שגלו עגלי הזהב עמד והעציר פרדסאות שהושיב ירבעם בן נבט שלא יעלו ישראל לרגלו^[כ] שצכל מלכי ישראל הוא אומר^[כ] וילך צדרך ירבעם בן נבט ובצמטאמו אשר החטיא את ישראל אזל צהושע כתיב רק לא כמלכי ישראל אשר היו לפניו^[כ]: **הרואי ציפר**. צמס' גיטין [דף נז.]: **דאמר רז מסנה נז'**. ולכן שמחו שזכו לקצורה ושלא הסריחו: **צירס הטוב והמטיב**. שצברתה המזון תקנו בלאמו היום דמן התורה אינה אלא שלש ראשונות כדנפקא לן^[כ] מהאי קרא ^[כ] וצרכת את ה' אלהיך עד באך וגו' [דברים מ]: מניסן ועד ט"ו צאז היה כורמים עזים לצורך המערכה לכל השנה מכאן ואילך תשז כח החמה ויש צעזים לחלומית ומעלין עשן וגס יגדל מולעת וכדאמרינן צמדדש איכה^[כ] רצי יעקב צר אחא צסס רצי יוסי אומר צבו כלה זמן קצינה למוצא שכל עץ שנמצא צן שהוא נקאץ אינו עושה מאכלות ואזותו יוס שפסקו היו שמחים לפי צבאותיו יוס היו משלימין מצוה גדולה כזאת: **יוס צצר מגל** שגצדו הקדדמוות שאין צורך עוד צהן לחטוב עצים: **מע"ו צאז ואילך דמוסיף**. מן הלילה על היום לשנות יוסיף ימים כדכתיב כי הוא חיין [דברים ג] וכתיב [משלי ג] כי אורך ימים ושנות חיים [ושלוס] יוסיפו לך שמתוך שהלילות מאריכין והימים מתקצרין צריך לעסוק צלימודו גס צלילה דולא מוסיף יסיף: **מאי יסיף מני רב יוסף סקצניה אימיה**. שימות צחצי ימיו כמו [אסתר ט] וזכרס לא יסוף

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

לא היה דיבור עם משה. פה אל פה כנתחלה אזל אס הוצרכו לדיבור כגון צמעשה דקרח שהיה אחר מעשה המרגלים היה מדבר על ידי מלךך או בצאורים ותומים אי נמי לא היה מדבר עמו אלא על ידי זורך מעשה הצריך להס: **אלי היה דדיבור**. דמאי למכתב ויאמר ה' אלי דכתיב לעיל [דברים ב'] ויאמר ה' אלי אל תזר את מואב. אי נמי מדסמכו לזיהי כאשר תמו קדריש הכי ולא ממשמעומא דקרא אלא מיימורא דזיהי כאשר תמו דקרא ימירא הוא: **יום שציעל הושע בן אלה פרדסאום**. שומרים כדמניא צסדר עולם כשראה הושע בן אלה שגלו עגלי הזהב עמד והעציר פרדסאות שהושיב ירבעם בן נבט שלא יעלו ישראל לרגלו^[כ] שצכל מלכי ישראל הוא אומר^[כ] וילך צדרך ירבעם בן נבט ובצמטאמו אשר החטיא את ישראל אזל צהושע כתיב רק לא כמלכי ישראל אשר היו לפניו^[כ]: **הרואי ציפר**. צמס' גיטין [דף נז.]: **דאמר רז מסנה נז'**. ולכן שמחו שזכו לקצורה ושלא הסריחו: **צירס הטוב והמטיב**. שצברתה המזון תקנו בלאמו היום דמן התורה אינה אלא שלש ראשונות כדנפקא לן^[כ] מהאי קרא ^[כ] וצרכת את ה' אלהיך עד באך וגו' [דברים מ]: מניסן ועד ט"ו צאז היה כורמים עזים לצורך המערכה לכל השנה מכאן ואילך תשז כח החמה ויש צעזים לחלומית ומעלין עשן וגס יגדל מולעת וכדאמרינן צמדדש איכה^[כ] רצי יעקב צר אחא צסס רצי יוסי אומר צבו כלה זמן קצינה למוצא שכל עץ שנמצא צן שהוא נקאץ אינו עושה מאכלות ואזותו יוס שפסקו היו שמחים לפי צבאותיו יוס היו משלימין מצוה גדולה כזאת: **יוס צצר מגל** שגצדו הקדדמוות שאין צורך עוד צהן לחטוב עצים: **מע"ו צאז ואילך דמוסיף**. מן הלילה על היום לשנות יוסיף ימים כדכתיב כי הוא חיין [דברים ג] וכתיב [משלי ג] כי אורך ימים ושנות חיים [ושלוס] יוסיפו לך שמתוך שהלילות מאריכין והימים מתקצרין צריך לעסוק צלימודו גס צלילה דולא מוסיף יסיף: **מאי יסיף מני רב יוסף סקצניה אימיה**. שימות צחצי ימיו כמו [אסתר ט] וזכרס לא יסוף

לא היה דיבור עם משה. פה אל פה כנתחלה אזל אס הוצרכו לדיבור כגון צמעשה דקרח שהיה אחר מעשה המרגלים היה מדבר על ידי מלךך או בצאורים ותומים אי נמי לא היה מדבר עמו אלא על ידי זורך מעשה הצריך להס: **אלי היה דדיבור**. דמאי למכתב ויאמר ה' אלי דכתיב לעיל [דברים ב'] ויאמר ה' אלי אל תזר את מואב. אי נמי מדסמכו לזיהי כאשר תמו קדריש הכי ולא ממשמעומא דקרא אלא מיימורא דזיהי כאשר תמו דקרא ימירא הוא: **יום שציעל הושע בן אלה פרדסאום**. שומרים כדמניא צסדר עולם כשראה הושע בן אלה שגלו עגלי הזהב עמד והעציר פרדסאות שהושיב ירבעם בן נבט שלא יעלו ישראל לרגלו^[כ] שצכל מלכי ישראל הוא אומר^[כ] וילך צדרך ירבעם בן נבט ובצמטאמו אשר החטיא את ישראל אזל צהושע כתיב רק לא כמלכי ישראל אשר היו לפניו^[כ]: **הרואי ציפר**. צמס' גיטין [דף נז.]: **דאמר רז מסנה נז'**. ולכן שמחו שזכו לקצורה ושלא הסריחו: **צירס הטוב והמטיב**. שצברתה המזון תקנו בלאמו היום דמן התורה אינה אלא שלש ראשונות כדנפקא לן^[כ] מהאי קרא ^[כ] וצרכת את ה' אלהיך עד באך וגו' [דברים מ]: מניסן ועד ט"ו צאז היה כורמים עזים לצורך המערכה לכל השנה מכאן ואילך תשז כח החמה ויש צעזים לחלומית ומעלין עשן וגס יגדל מולעת וכדאמרינן צמדדש איכה^[כ] רצי יעקב צר אחא צסס רצי יוסי אומר צבו כלה זמן קצינה למוצא שכל עץ שנמצא צן שהוא נקאץ אינו עושה מאכלות ואזותו יוס שפסקו היו שמחים לפי צבאותיו יוס היו משלימין מצוה גדולה כזאת: **יוס צצר מגל** שגצדו הקדדמוות שאין צורך עוד צהן לחטוב עצים: **מע"ו צאז ואילך דמוסיף**. מן הלילה על היום לשנות יוסיף ימים כדכתיב כי הוא חיין [דברים ג] וכתיב [משלי ג] כי אורך ימים ושנות חיים [ושלוס] יוסיפו לך שמתוך שהלילות מאריכין והימים מתקצרין צריך לעסוק צלימודו גס צלילה דולא מוסיף יסיף: **מאי יסיף מני רב יוסף סקצניה אימיה**. שימות צחצי ימיו כמו [אסתר ט] וזכרס לא יסוף

מזרעס לשון כליה. ולא גרסי' יאסף דא"כ מאי קצעי תלמודא הא מילתא דפשיטא היא דיאסף לשון מיתא כדכתיב [צמדצב כ] יאסף אהרן אל עמיו: **ס"ר שצעה נז'**. צרייתא היא צסדר עולם [ספ"א.]. ומשום דמיירי צכלצ ויהושע לקמיה נקט ליה אי נמי משום דאיירי לעיל דמוסיף יוסיף וצא להודיענו שאלו שצעה מתוך שצדיקים היו ועסקו צתורה חיו כל כך: **קפלו את כל העולם**. סיצצוהו והקיפווה שנתקפל העולם ציניהס. וכל אלו השצעה שמשו זה את זה כדקמני לעיל מינה צסדר עולם נמצאת אומר שימש יעקב את שס כ"ס שנה שימש שס את מתושלח כ"ח שנה שימש מתושלח את אדס הראשון רמ"ג שנה. ומחשבון שנות הדורות הכמוצין צפרשה דור אחר דור יש ללמוד כל זה מתושלח לא מת עד מיכך למצול כדאמר צחלק [סנהדרין דף קט.]: ויהי לשצעת הימים ומי המצול היא [צראשית ג] אלו שצעה ימי אזלו של מתושלח הצדיק וכבר היה שס בן כ"ח שנה כדכתיב [שס יא] שס בן מאת שנה ויולד את ארפכשד שנמים אחר המצול ולמן נמי ראה את אדס ואת שס אלא צדיקים גמורים קחשיב כמו ששימשו זה את זה כדפרישית לעיל. והאי תנא לא ס"ל חנוך זה מטטטרון דהוה ליה למימר שנים קפלו את כל העולם דהאי תנא צסדר עולם הוא וס"ל דהאי ואינוני כי לקח אותו אלהים [שס ה] היינו שמת צחצי ימיו וכדקמני התס חנוך קצר את אדס ואת ^[כ] שס ומהי אחריו ג"ז שנה. מתושלח הוואי שנותיו עד המצול: **עמרם ראה את יעקב**. סכרא הוא שהרי קאת אציו מיורדני מצרים היה כדכתיב וצני לוי גרשון וקהת [צראשית מו] ויחי יעקב צארץ מצרים שצב עשרה שנה [שס מו] וצאותן י"ז שנה נולד עמרם לקהת שהרי צנו הראשון היה כדכתיב [שמות ו] וצני קהת עמרם ויזהר: **אחיה השילוני ראה את עמרם ואליהו ראה את אחיה**. גמרא. והאי תנא לא סצירא ליה אליהו זה פנתס דאס איתא לימא משה ראה עמרם ופנתס ראה משה ועדיין הוא קיים ולא איצטרריך ליה אחיה כלל: **והא כתיב ולא נותר מהס**. ואחיה השילוני נתנצא צימי ירבעם ואס איתא דראה את עמרם צמצרים היאך ינא ממדבר וצא לו לצורך והלא כל ימי יעקב צמצרים י"ז שנה ועמרם ראה את יעקב יוס אחד לכל הפחות ושני חיי עמרם קל"ז שנה הרי קנ"ד ואחיה ראה את עמרם כמה פשו להו ממאחית ועשר אחר מות עמרם ג"ו שנה נמצא אחיה השילוני בן ג"ו שנה כשינא ממצרים לכל הפחות ושמא יותר כגון שגולד צחי עמרם הרצה: אחיה השילוני לוי היה כדכתיב צצברי הימים [ה כו] והלוים אחיה על אזורות צית אלהים: **שפקודיו מבן שלשים**. יוס שהיו הלויס נמנין מבן חדס ומעלה לפדות עליהן הצבורות כדכתיב צפרשת צמדצר סיני [צמדצב ג] מבן חדס ומעלה תתקדס. ולא נציהא לי דא"כ הוה ליה למימר ינא צצטו של לוי שפקודיו מבן חדס אלא האי שלשים היינו שלשים שנה כדכתיב צני גרשון^[כ] קהת ומררי מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן חמישים שנה [שס ד] וההוא חשבון נקט שאותו חשבון של ישראל הוה דציונאי צאז קפיד רחמנא דצירשרא כתיב [שס א] כל יונא צאז וצלוים כתיב [שס ד] מבן שלשים שנה וגו' כל הצא לצאז לעבוד וגו': **ומשאר צצטים לא עייל**. מיונאי מצרים לצורך צתמיה ואמאי דקתת לתרואי דמשום דלוי היה אחיה לכך צא לצורך: **נולדו צימי יעקב**. גמרא: **ולא מהו נז'**. לא יליף מקרא אלא חד מייניהו: **סנהדרין היו ע"א נמצא רובן שלשים וששה: ולא על יתר מבן ששים**. ונחי נמי דאחיה ישראל הוה הרי ראה את עמרם ה' שנים וה"ל בן ס"א צנאחמו ממצרים: יתר על ששים צצרכין אינו שוה לצב כי' שנה ומעלה שהרי ערכו מועט יותר כדכתיב צפרשת ערכין [ויקרא מ]: **כפחות מנ'**. שמועט ערכו נמי מבן כי' ומעלה ואע"ג דאין ערך פחות מבן עשרים ויתר על בן ס' שזין זה לזו מיהו צחכי שזיס שצניהס מועטין מערך יתר מבן כי' ומוחלקין מדינו של יתר מבן כי'. והי"נ כי היכי דמוחלק פחות מבן עשרים מזה הגזרה של יתר מבן כי' ה"ה ליתר על בן ששים ואיכא למימר נמי דלא נמנו צזהוא חשבון: **לשצטים איספגל**. שנתחלקה לשנים עשר חלקים שזין ואח"כ כל צצט וצצט מתחלק לפי אנשיו שהיו יונאי מצרים או לפי צאי הארך למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה [לעיל קי.]: **לקרקע גברי**. לראשי אנשים שכל אחד מיונאי מצרים לצבי יאשיה או לצאי הארך לצבי יונתן היה נוטל חלקו צארץ צצני עצמו והיו כולם שזין צחלוקה:

תא

מסורת הש"ס

א' [גיר' הערוך פרוודאות ועי' מענית כת.]. ב' [גיטין פס.]. ג' [ברכות מח.]. מענית לא. ד' [ז"ל דהניא קי איתא בעי"ן]. ה' [סנהדרין מז.]. ו' [וכן אי' גיטין פס.]. ז' [מ"א טו, טז, כז ועד.]. ח' [מ"צין]. ט' [בכירות מח.]. י' [נפתחא דאינה רבה לג.]. יא' [ג' רש"ש.]. יב' ס"א חוה. יג' [ס"א: כדכתיב: בגרשון.]. יד' [ג"מ קיד: וברש"י ד"ה לאה כסן מנ.].

תורה אור השלם

1 ויהי כאשר תמו קל אנשי המלחמה למות מקרב דקום: וידבר ה' אלי לאמר. דברכי ב נז"ו 2 כי אמר יי' להם מות ימותו במדבר ולא נותר מהם איש כי אם כלב בן יפנה ויהושע בן נון: במדבר כו סה 3 במדבר הזה יפלו פורקים וכל פקדיכם לכל מספרכם מבין עשרים שנה וקיעלה אשר הלינתם עלי: במדבר כז כט 4 ויבן מוהם אנשי העי בשלשים ויששה איש וידקפום לפני השער עד השקרים ויחבו במוךד ויחס לבב העם ויהי יחסי: ויהושע ז ה 5 ואם מבין ששים שנה ומעלה אם זכר וזהה ערכך וזהשה עשר שקל ולקקבה עשרה שקלים: ויקרא כז כ

הגהות הב"ח

א' רשב"ב ד"ה ברכת הטוב ובי' מהאי קרא ואבילת ד"ה ויחסי וברכס: ב' א' ד"ה קיעלה וכו' את אדס ואת חוה ומהי אחריו כ"ח וצית שס נמנמן:

מוסף רש"י

לא היה דבור עם משה. ציבור וציהס, כדכתיב וידבר ה' אלי לאמר, אלו נמייחד הדיבור, ואע"ג דמקמי הכי כתיבי קרלי צבו וידבר, אלא דאמרי לא היה פה אל פה אלא בחזיון לילה, גמגום [שס.]. הושע בן אלה, רשע היה, כדכתי [מ"ז ח] וישע היע בעיני ה' רק לא נמנני ישראל, והיינו דקאמר רק, ציעל את הפירסולאות ואמר לאחי שזירלו יעל [תננינח] [א.]. מלכרות עצים. לפי שזן לחין ומאחות הזמן אין כח צתמה ליישגן וחיטיקן מפני המולעת, לפי שזן שיס צי מולעת פסול למערה כדאמרינן, ממות פ"ב מ"ה [שס.]. יום חבר מגל. שצירת הגרון, שפסק החוטב מלחטוב עצים [שס.]. מכאן ואילך. מתמשה עשר צאז ואילף, דמוסיף. צלות על הימים לעסוק צתורה, ויסיף. חיים על חיו [שס.]. שאנינו מוסיף. לעסוק צתורה צליות וסמא תקצבירה אמיה. כלומר ימות צלא עמו [שס.].

מוסף תוספות

א. דאי לא מתה הרי ראתה את יעקב. דמנ"ן.